

ביאור השקליא וטריא
בדברי רבי אושעיא

יבמות יח-יט

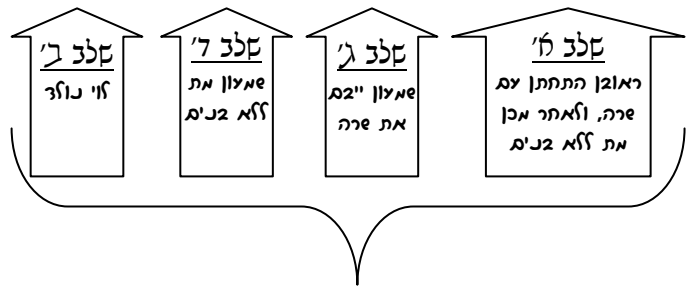
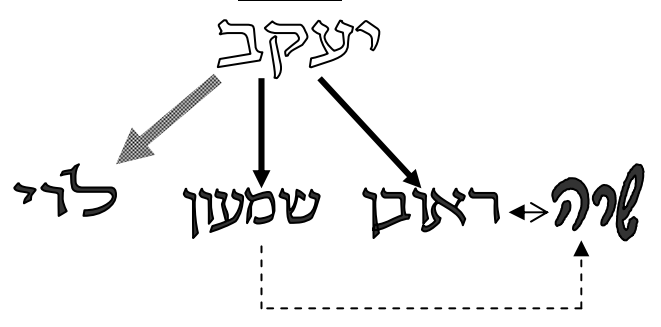

נסדר ונלקט בסייעתא דשמיא ע"י
ישראל יצחק הלוי אייזקוביץ
לתועלת לומדי שיעור דף היומי בבית
המדרש היכל יצחק - ספינקא גני גד

2 ב"ב 3

ציור 1

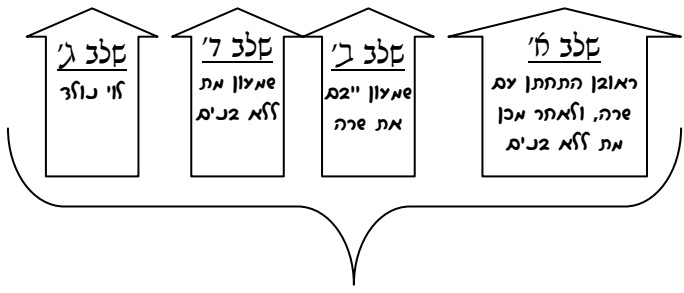
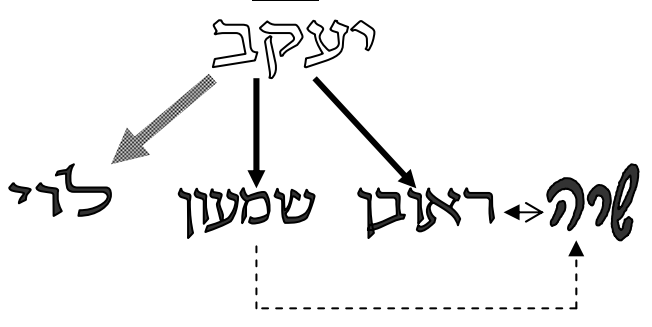
ראשונה

קודם לוי נולד, ואח"כ ייבם שמעון את שרה

ציור 2

שניה

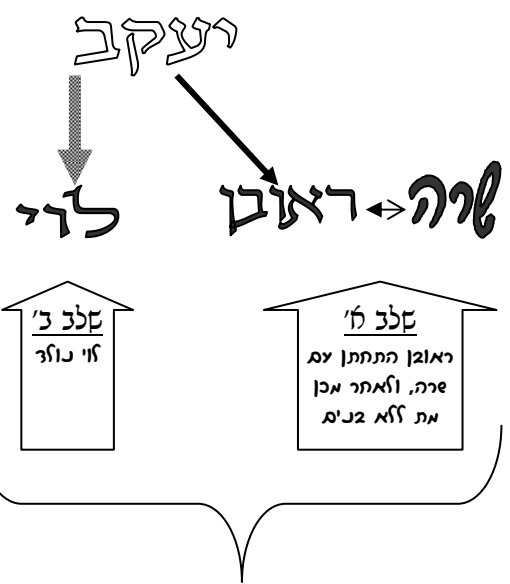

קודם שמעון ייבם את שרה, ואח"כ לוי נולד

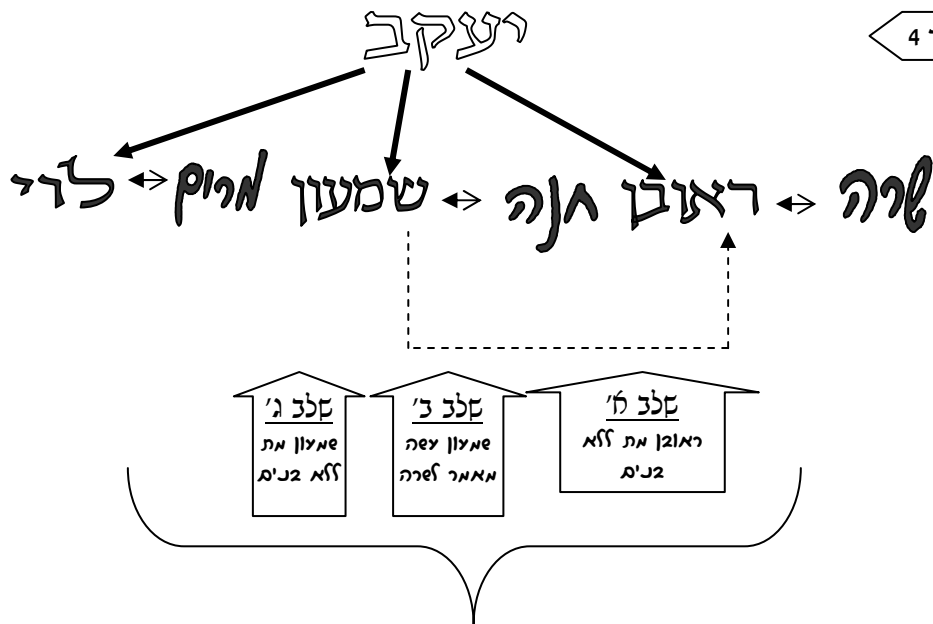
לפי דעת רבגן בשני האופנים אסור ללוי לייבם את שרה, מכיון שהוי אשת אחיו שלא היה בעולמו, ורבי שמעון חולק, ומבאר רבי אנשייתא שלדעת רבי שמעון בשני המיקרים אין ללוי אסור לייבם, מכיון שיבמו של שמעון הפסיקה את האישות של ראובן.

ומקשה הגמ' שלכאורה לפי רבי שמעון האין מיירי אשת אחיו שלא היה בעולמו? ומתרץ כגון בשני אחים.

ציור 3

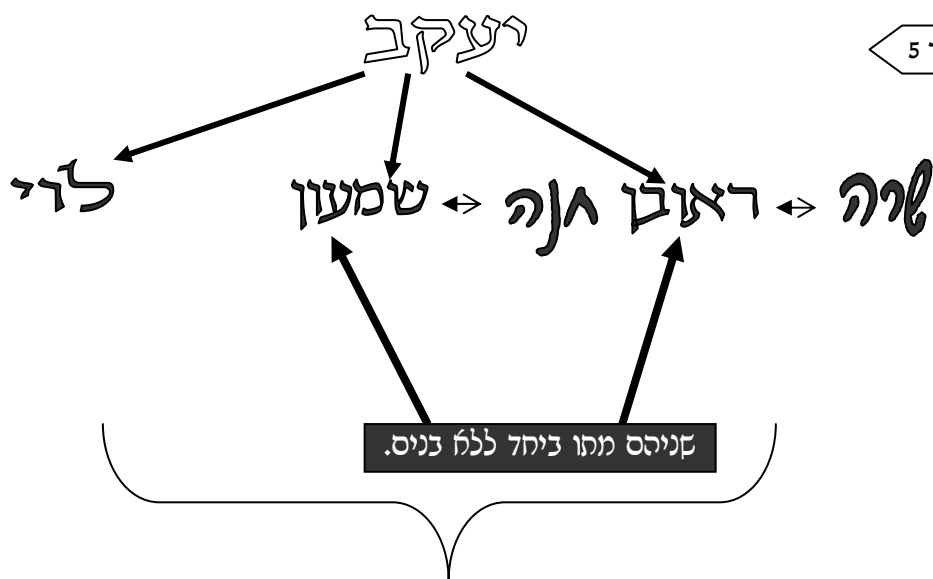
במיקרה זו אישות של ראובן לא נפסקה ע"י אישות של אח אחר.

לרבנן שניהם חולקות ולא מתייבמות, מכיון שע"י המאמר שעשה שמעון היה לו קשר ערוה עם שרה, אבל לא לגמרי, מכיוון שהיא עדיין קשורה לראובן, ולכן שרה אסורה לו, ולכן גם חנה שהיא נרתה אסורה להתייבם. אבל לר"ש מייבם למי שרוכה, ולשניה חולץ. והטעם: משום שלפי ר"ש המאמר שעשה שמעון יכולה להתפרש כשני אופנים. כל א' = שהמאמר מחשיבו כאשתו לגמרי, ולכך יכול לוי לייבם או לחלוץ רק לאחת מהם. כל ב' המאמר שעשה לא תפס מאומה, ולכך אין שום קשר של ערוה בין שמעון לשרה, א"כ זכותו של לוי לייבם את שתייהם, ולכך אחת מהם ודאי שמוותר לו לייבם, ואת השנייה הוא חולץ.

ומקשה הגמ' שרואים מכוה גמ' זו שאפילו מאמר לבדה אינו וודאי לר"ש שנימא שיהא כנשואה, א"כ זיקה לבדה וודאי שאינו כנשואה, ולכן בראשונה שלוי נולד וא"כ ייבם, א"כ ברגע שנולד היתה שרה אסורה עליו, א"כ האיך הותר לו אח"כ ע"י ייבום של שמעון.

ומנסה הגמ' לדחות שבעצם היה ניתן לומר שאכן לוי (בציור 4) מן הדין מותר רק באחת, משום שיש זיקה, וממילא עצם הזיקה, גם בלי המאמר, אסורת את השנייה, אלא שר"ש גזור שהשניה צריכה חליצה אטו שתי יבמות הבאות משתי בתים, שישם הוא חייב לעשות לשתיהם או חליצה או יבום, ואם נתיר במיקרה זה, יאמרו שבשתי יבמות משתי בתים אחת מתיבמת או חולצת, והשנייה פטורה.

במיקרה זה לוי חייב או לייבם או לחלוץ לשתייהם, מכיון שאין ביניהם שום זיקה, אלא חובה נפרדת כלפי לוי.

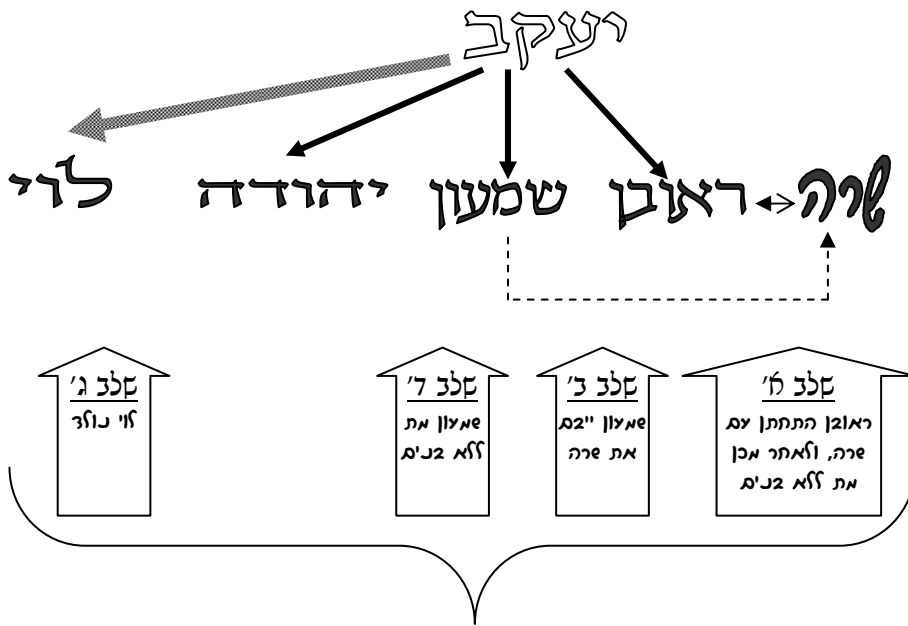
והגמ' דוחה מכיון שהמשנה משמע שהמחלוקת של ר"ש וחכמים הוא רק בעשה מאמר, וטעמו של ר"ש מכיון שהוא מסתפק האם המאמר עשה קשר ערווה, או לא. אבל סתם זיקה אינו עושה שום קשר ערווה. א"כ הדרת קושיא לדוכתא האנך אפשר להתיר מיקרה 1.

ואב"י דוחה את הקושיא, מכיוון שיש הבדל בין מיקרה 1 למיקרה 4. במיקרה 4 בעת שראובן נפטר עמדה שרה לייבום בין לשמעון ובין ללוי, לכך הזיקה אינה גורמת לקשר ערווה, לכך כדי לקשר קשר ערווה כלשהוא, אנו צריכים שיהיה לפחות מאמר. אבל במיקרה 1, ראובן נפטר קודם שלוי נולד, א"כ שרה עמדה לייבום רק לשמעון בלבד, ולכך בעומדת לייבום לאחד בלבד, אנו אומרים שהזיקה גורמת לקשר, ולכן אנו נולד אח"כ לוי הוא מותר בשרה.

והגמ' דוחה את הרעיון של אב"י. משום ששינוי שר"ש אמר כלל: כל שהלידה קודמת לליבום לא חולצת ולא מתיבמת, ואם היבום קדם ללידה או חולצת או מתיבמת. ולכאורה דברי ר"ש מיירי בציוור 1, וע"ז הוא אומר בפירוש שיש נפק"מ מתי לוי נולד.

מתרץ אב"י שכללו של ר"ש מיירי בשני יבמין

ציוור 6

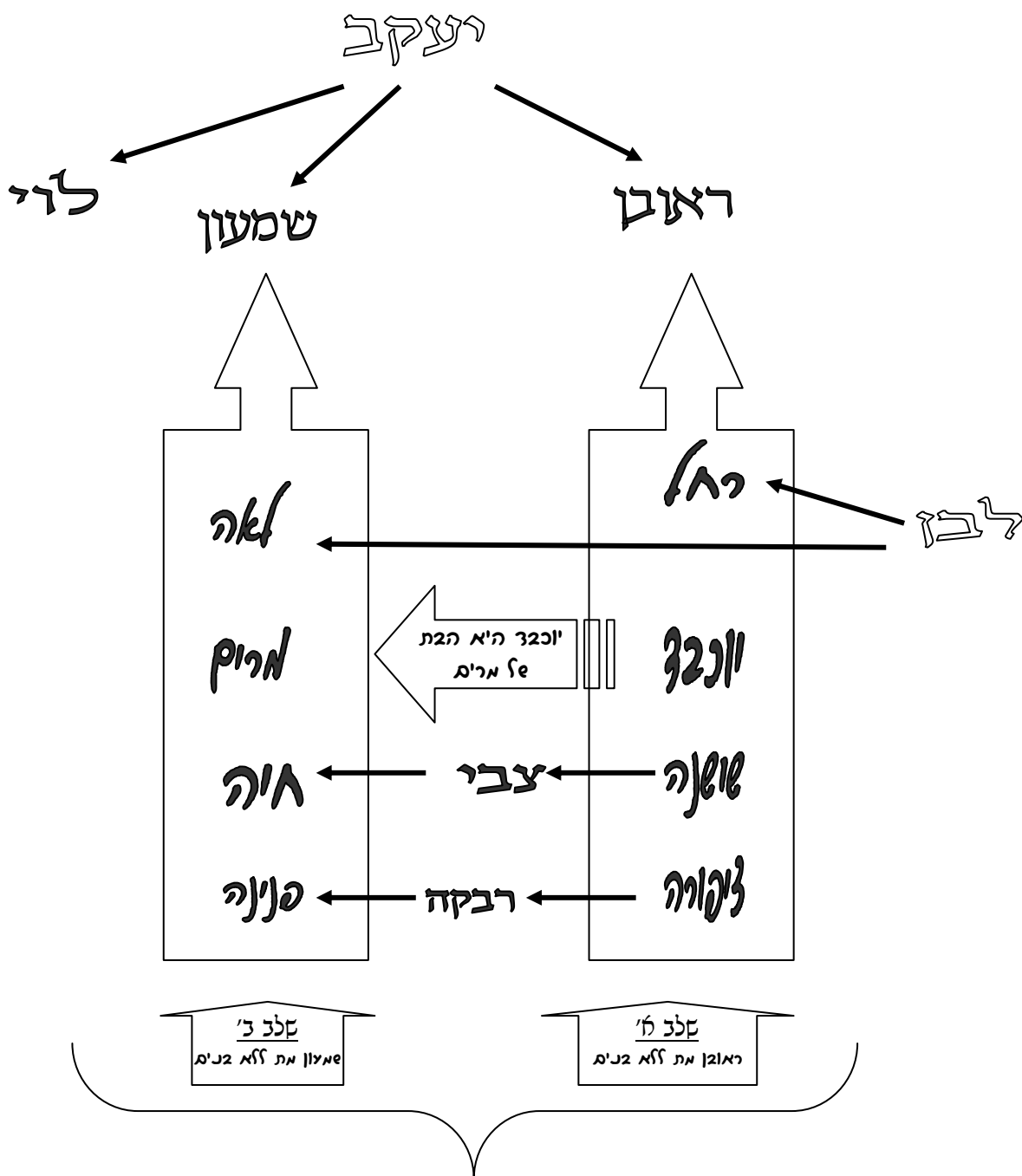

לאחר שראובן נפטר עמדה שרה לייבום גם לראובן וגם ללוי, ולכן אם לוי נולד לפני ששמעון ייבם, היתה שרה אסורה עליו, מכיון ששרה עומדת לייבום לשניים, אין אומרים זיקה ככנוסה.

והגמ' דוחה את התירוץ של אב"י.

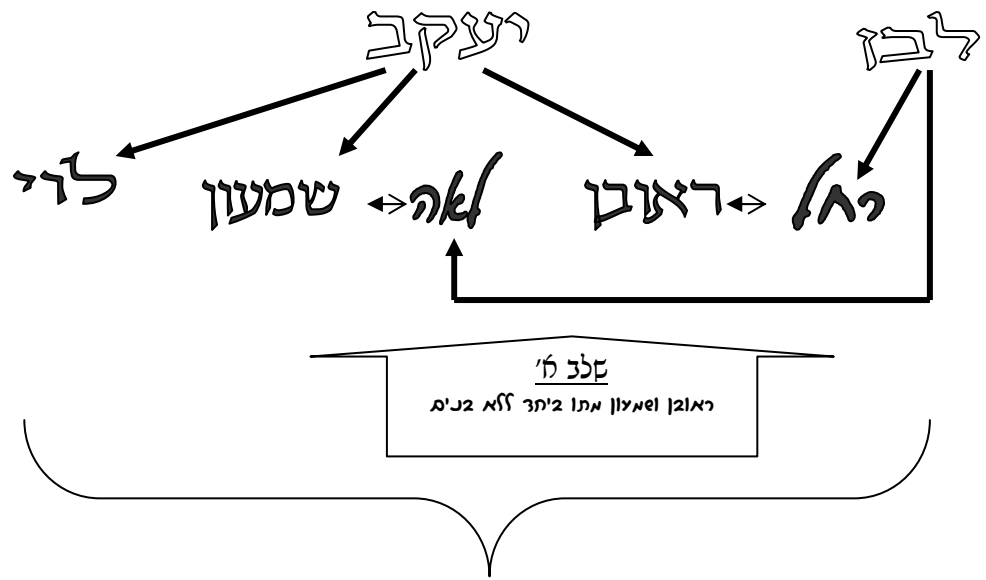
משום שא"כ מדוע ר"ש עושה חילוק בין נולד קודם היבום לבין נולד לאחר הייבום, שיעשה חילוק בין נפלה לשתני יבמין (ציוור 6) לבין נפלה לפני יבם אחד (ציוור 1 - 2) ואם נימא שר"ש מדבר רק על נפלה לפני שתי יבמין, א"כ מדוע אמר "כלל"?

ומקשה הגמ' שלפי תירוץו של רבא ששניהם הוונה לשתי נשים שהיו לשמעון, איך נוסף עוד שני נשים לשמעון (שדוגמאות כאלו כתובות בגרייתא, שעליה רבי שמעון מדבר) ואיך נכלל לומר שר"ש פוסד על ארבעה.

ולפי דברי רבא אמור רבי שמעון לסבור שכל הנשים של שמעון אסורות ללוי, ואילו נשותיו של ראובן מותרות.

תירוץ של רב אשי
 הגרייטא שכתב שלפי ר"ש שתיהן פטורות מדובר באופן שראובן ושמעון מתו ביחד.

וע"ז אמר ר"ש היות שבאותה שנייה שניהם באים לידי יבום ללוי, ולכן שניהם נקראים כרות זיקה זה לזה, היות ולא קדמה זיקת הראשונה לזיקת השנייה כלל, אלא שניהם באו צבת אחת.